

Artur Jazdon

Sprawozdanie z działalności Biblioteki Uniwersyteckiej oraz sieci bibliotek zakładowych Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu za rok 1996

Biblioteka 1 (10), 141-157

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEKI UNIWERSYTECKIEJ ORAZ SIECI BIBLIOTEK ZAKŁADOWYCH UNIWERSYTETU IM. A.MICKIEWICZA W POZNANIU ZA ROK 1996

A. BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA

I. ORGANIZACJA

1. Struktura organizacyjna Biblioteki Uniwersyteckiej nie uległa zasadniczym zmianom. W dniu 21 stycznia formalnie powołana została Samodzielna Sekcja d/s Komputeryzacji. Przygotowano również i skierowano do władz Uczelni wnioski o korektę struktury, które te zmiany obowiązywać będą od dnia 1 stycznia 1997 roku.

Rok 1996 był rokiem nowych powołań personelu kierowniczego BU. Na wniosek władz Uczelni zrezygnowano z postępowania konkursowego przy obsadzie stanowiska Dyrektora BU na kadencję 1996-2002, przedstawiając pod obrady Rady Bibliotecznej i Senatu kandydaturę dotychczasowego dyrektora dr A.Jazdona. Został on powołany na to stanowisko decyzją Rektora UAM. Na stanowiska wicedyrektorów zaproponowano dra Zbigniewa Sławińskiego i mgr D.Czajową. Pozostałe stanowiska kierownicze nie uległy zasadniczej zmianie, jedynie na stanowisko kierownika Sekcji Dubletów i Druków Zbędnych powołano mgr R.Bandurskiego w miejsce mgr J.Drukarczyk.

2. Rada Biblioteczna zebrała się 5-krotnie omawiając m.in. problemy związane z komputeryzacją, profilem gromadzenia zbiorów, płacami pracowników bibliotek, finansami Biblioteki Uniwersyteckiej, korektą struktury organizacyjnej, zwrotem zaległych wypożyczeń przez pracowników naukowych.

3. Przygotowano 9 zarządzeń wewnętrznych m.in. nt. ewidencjonowania godzin pracy, gromadzenia podręczników do księgozbiorów podręcznych, realizacji zamówień czytelnicznych, oznakowania zbioru dawnego Kaiser Wilhelm Bibliothek, komunikacji wewnętrznej. Uzupelnione zostały one 10 komunikatami porządkowymi.

4. Stan etatowy Biblioteki Uniwersyteckiej wyniósł na koniec roku 183³/₄ etatu, w tym:

- bibliotekarze dyplomowani	12
- służba biblioteczna	127
- inżynierjno-techniczni	3
- administracja	4 $\frac{7}{8}$
- obsługa	36 $\frac{7}{8}$

i był wyższy o 2,5 etatu od stanu z końca 1995 roku (w grupie pracowników inżynierjno-technicznych zatrudnienie wzrosło o 1 etat, o 1,5 wśród pracowników obsługi). Zatrudnionych na nich było 65 mężczyzn (35%) i 125 kobiet (65%).

Struktura wykształcenia kadry przedstawiała się następująco:

- wyższe	90 osób	(48%)
- średnie biblioteczne	18 osoby	(9%)
- średnie	30 osób	(16%)
- zasadnicze	25 osoby	(13%)
- podstawowe	26 osób ¹	(14%)

¹W tym 21 osób w obsłudze i administracji.

W porównaniu z rokiem 1995 nastąpiło zwiększenie zatrudnienia w grupach pracowników z wykształceniem zawodowym i podstawowym, a zmalało w grupie pracowników z wykształceniem średnim bibliotecznym, co można uznać za zmianę niekorzystną dla struktury zatrudnienia.

5. Absencja chorobowa wyniosła 2.610 dni, tj. 17 na 1 osobę (w 1994 - 17 dni, w 1995 - 18,7).

Kolejny rok z rzędu zmniejszeniu uległa fluktuacja kadr, wynosząc 4,1% (w 1995 - 8,5%), co jest zjawiskiem pozytywnym.

6. Regulację uposażeń przeprowadzono w miesiącu lipcu we wszystkich grupach pracowniczych, przyznając bibliotekarzom dyplomowanym średnio po 350 zł, a w grupie pracowników nie będących nauczycielami 88 zł na etat.

Z funduszu nagród 60 osób otrzymało po 250 zł na ogólną kwotę 14.000 zł.

W październiku wszyscy pracownicy otrzymali jednorazowo dodatkową wypłatę w wysokości 20% uposażenia zasadniczego. Średnia płaca bibliotekarzy wzrosła w stosunku do roku ubiegłego o 37% i wyniosła na koniec roku 533 zł, przy czym dla służby bibliotecznej 494 zł, a dla bibliotekarzy dyplomowanych 950 zł.

Niski poziom płac pozostawał nadal przeszkodą w zatrudnieniu poszukiwanej (specjalistycznej) kadry, np. etat dla informatyka cały rok pozostał nieobsadzony, pomimo przeprowadzenia rozmów z kilkoma zainteresowanymi. Znaczna podwyżka uposażenia dla bibliotekarzy dyplomowanych spowodowała wzrost zainteresowania egzaminem państwowym dla tej grupy pracowników.

II. FINANSE

1. Budżet przyznany Bibliotece Uniwersyteckiej wyniósł 4.355.000 zł (w 1995 - 3.389.000 zł, a więc był o 22% wyższy) w tym:

- wynagrodzenia z narzutami	2.288.000
- bezosobowy fundusz płac	50.000
- zakup książek	200.000
- zakup czasopism i baz danych	900.000

Został on przekroczony o 8%.

Wzorem lat ubiegłych Biblioteka Uniwersytecka starała się samodzielnie pozyskiwać środki na realizację określonych działań. Pozyskano przeszło 961.217 zł. w tym:

- kary	20.795
- zapisy	45.516
- Czytelnia Niemiecka	1.386
- mikroprinter	813
- wynajem pomieszczeń	20.386
- odsetki	45.226
- dofinansowanie wydawnictw (Urząd Miasta)	4.600
- FNP - program „LIBRARIUS”	100.000
- rezerwa Rektora	30.000
- DOT- czasopisma	520.000
- DOT - inne prace	56.000
- odpis z funduszu amortyzacyjnego Uczelni	5.100
- usługi repro + informacyjne	722
- wpłata sponsora na remont Ciężenia	15.000
- Ciężen (noclegi)	12.821
- Wydział spraw Społecznych UW Konin	10.000
- MEN - dofinansowanie remontu Ciężenia	30.000
- Woj.Konserwator Zabytków (Konin)	15.000
- dofinansowanie z PZU Włocławek	18.000
- dofinansowanie z Huty Aluminium	5.000
- inne	4.870

Środki uzyskane w ramach DOT-u na zakup czasopism i baz danych zostały przeznaczone na ten cel.

Środki uzyskane samodzielnie przeznaczone były głównie na zakup literatury i drobnego wyposażenia.

Środki uzyskane celowo np. na remont Ciężenia zostały częściowo wykorzystane na ten cel w 1996 roku, częściowo przeniesione do wykorzystania na rok 1997.

Środki z programu "LIBRARIUS" wykorzystano na zakup sprzętu do Sekcji Opraw.

2. Sytuację finansową Biblioteki Uniwersyteckiej w roku 1996, w kontekście roku ubiegłego uznać należy za korzystniejszą, choć nadal nie jest ona w pełni

zadowalająca. Uwaga ta odnosi się nadal do wysokości środków przyznanych na gromadzenie literatury jak też środków na remont i zakup drobnego wyposażenia bibliotecznego.

III. OBSŁUGA ADMINISTRACYJNO-GOSPODARCZA

1. Przyjęto 37.165 (spadek o 48%) a wysłano 10.932 (spadek o 9,8%) przesyłek za kwotę 68.399,95 zł (wzrost o 3,6%). Oznacza to, że każda tegoroczna przesyłka kosztowała BU przeciętnie 6,25 zł i była droższa od ubiegłorocznej o 80 groszy (tj. o 15%), co spowodowane było podrożeniem usług pocztowych.

2. Główną inwestycją stało się dokończenie wymiany opierzeń od strony ulicy Ratajczaka oraz remonty elewacji frontowej. Dzięki temu budynek główny odzyskał swój dawny, piękny wygląd.

Wykonano również:

- malowanie i cyklinowanie kilku pomieszczeń pracowniczych, które wyposażono również w nowe meble odpowiednie dla nowoczesnego sprzętu biurowego (komputery), a także pomieszczeń dla księgozbioru byłego Konsulatu Amerykańskiego,
- zabezpieczenia antywłamaniowe na poziomie całego parteru nowego i starego gmachu,
- częściową zmianę wyposażenia sali dydaktycznej,
- adaptację dwóch pomieszczeń w nowym magazynie na potrzeby Oddziału Administracyjno-Gospodarczego.

Zakupiono nowe, spełniające wymogi bezpieczeństwa przeciwpożarowego, wykładziny do czytelnicy, drobny sprzęt biurowy.

Duża część zaplanowanych prac remontowych nie została niestety z braku środków wykonana. Dotyczy to prac malarskich, ważnych gdyż zabytkowy gmach Biblioteki Uniwersyteckiej wymaga już w dużej części odświeżenia, prac adaptacyjnych w planowanych pomieszczeniach Czytelnicy Zbiorów Specjalnych. Znacznie ważniejsze stało się jednak wstrzymanie jakichkolwiek prac nad adaptacją tzw. nowej sali na potrzeby wypożyczalni. W listopadzie złożony został wniosek do Fundacji Na Rzecz Nauki Polskiej, o pozyskanie w ramach programu "LIBRARIUS" dofinansowania na ten cel.

3. Ważnym problemem dla BU pozostawała sprawa mikrofilmowania zabezpieczającego zbiory. Próba jej rozwiązania stało się wydzierżawienie (po dokonaniu przesunięcia części zbiorów) dwóch pomieszczeń firmie Microfilm Center Klein i rozpoczęcie z nią systematycznej współpracy.

4. Udostępniono również jedno z pomieszczeń piwnicznych Fundacji "Consilium", która w ramach odpracowywania wartości czynszu realizuje na potrzeby BU szkolenia w zakresie obsługi komputerów, współpracuje z Samodzielną Sekcją d/s Komputeryzacji przy realizacji trudnych problemów z tego zakresu. Zdecydowano się również odstąpić jedno pomieszczenie Poznańskiej

Fundacji Bibliotek Naukowych w celu zapewnienia sobie stałego kontaktu z jej przedstawicielem.

IV. GROMADZENIE ZBIORÓW

1. Wpływ ogólny oraz ilość materiałów skierowanych do zbiorów przedstawia się następująco (w tys.wol.):

Rok	Wpływ ogółem	Wpływ do zbiorów
1992	159,2	28,3
1993	125,3	41,4
1994	145,0	44,1
1995	136,2	33,3
1996	148,3	37,3

Z ogólnego wpływu 148 279 jednostek (większego niż w 1995 roku o 8,8 %) wyłączono 111.012 jednostek, (w 1995 ze 136,2 tys.wyłączono 102,9 tys.) skierowując do zbiorów tylko 25,1% spośród wszystkich materiałów, które wpłynęły do Biblioteki. Jest to wynikiem stałego zawężania gromadzenia do publikacji wyłącznie wartościowych i w pełni zgodnych z przyjętą polityką gromadzenia.

2. Ogólny stan ilościowy zainwentaryzowanych zbiorów (bez bibliotek zakładowych) wyniósł:

- książki	1.525.716
- czasopisma	698.4291
- zb. specjalne	433.320
RAZEM:	2.657.465

3. Zwiększenie wpływu materiału skierowanego do zbiorów spowodowane zostało zarówno znacznym zwiększeniem wpływu z kupna do 10.310 jednostek (w 1995 roku 6.377 jednostek, co oznacza wzrost o przeszło 38%), który to stan nie oznacza jeszcze jednak powrotu do zadawalającego poziomu roku 1994 (15 730 jednostek). Zwiększony był również wpływ z egzemplarza obowiązkowego oraz wymiany dubletów i zagospodarowywania druków zbędnych. Wpływ z wymiany i darów był praktycznie identyczny z 1995 rokiem. Wzrost przerobu dubletów (drugi rok z rzędu) wiązać należy z wtórnym zagospodarowywaniem materiałów wyselekcjonowanych a także wzmoczoną pracą nad opracowywaniem pozostających dotąd w zbiorach zabezpieczonych judaików.

ŹRÓDŁO WPŁYWÓW	WYKONANIE 1995	WYKONANIE 1996	1995 ⇔ 1996
Kupno	6.377	10.310	+38,2%
Wymiana	11.932	11.021	- 8,3 %

¹ W tej liczbie 46.654 wol czasopism masonskich, samodzielnie inwentaryzowanych przez Oddział Zbiorów Specjalnych

ŹRÓDŁO WPŁYWÓW	WYKONANIE 1995	WYKONANIE 1996	1995 ⇔ 1996
EO	43.230	47.947	+10,9 %
Dary	5.472	5.773	+ 5,5 %
Dublety	69.213	73.228	+ 5,8 %
RAZEM	136.224	148.279	+ 8,8 %

4. O ile w 1994 roku wpływy do zbiorów z kupna wynosiły 33,5%, w 1995 już tylko 15,2% co było zjawiskiem wysoce niekorzystnym w kontekście przyjętej zasady celowego kształtowania zbiorów, to w roku sprawozdawczym 25% co jest wskaźnikiem znacznie lepszym choć też nie w pełni jeszcze zadowolającym

WPŁYW DO ZBIORÓW	WYKONANIE 1995	WYKONANIE 1996	1995 ⇔ 1996
Kupno	5.077	9.320	+83,6 %
Wymiana	8.211	4.993	-39,2 %
EO	14.112	14.153	+0,3 %
Dary	4.974	4.192	-15,8 %
Dublety	943	4.609	+488,9 %
RAZEM	33.322	37.267	+11,8 %

Przy identycznym jak w 1995 roku wpływie ogólnym z wymiany znaczny spadek liczby jednostek skierowanych do zbiorów jest wynikiem kontynuowania akcji zrywania umów z mało interesującymi kontrahentami (w porównaniu z 1995 rokiem o 40 partnerów mniej, z 1993 - 238) oraz wzmożonej selekcji wpływów i przekazywania w większym stopniu materiałów wąkospecjalistycznych innym jednostkom sieci biblioteczno-informacyjnej UAM.

5. Mimo kontynuowania wspomnianej powyżej reformy wymiany wartość materiałów wprowadzonych do zbiorów tą drogą wyniosła 200.556 zł. Kontrahentom BU wysłano łącznie 6.774 wol., z których 5.126 stanowiły publikacje zakupione na ten cel z Wydawnictwa Naukowego UAM.

6. Liczba tytułów czasopism wpływających na bieżąco zwiększyła się ponownie (o 184 tytuły) po znacznym spadku roku 1995 i wyniosła 4.568, w tym 2.304 polskich oraz 2.264 zagranicznych (w 1994 roku odpowiednio 2.304 i 2.264). Wspomniane zwiększenie liczby tytułów wyniknęło ze zwiększenia o 262 liczby tytułów pozyskiwanych drogą wymiany, przy równoczesnym spadku o 97 liczby tytułów prenumerowanych (rezygnacja z tytułów słabo wykorzystywanych).

7. Na uwagę zasługuje wzrost do 31 (z 15) kupowanych w prenumeracie baz danych.

8. W wyniku prowadzonej selekcji wycofano 22.261 wol. ze zbioru głównego. Tak więc selekcja ze zbiorów była nadal wysoka, choć nie była jak w roku ubiegłym wyższa od ogólnej liczby jednostek zainwentaryzowanych w roku bieżącym, tj. 34.898.

9. Łącznie na gromadzenie wydano:

	koszt w zł	udział %	udział % w 1995
- prenumerata czasopism	1.029.087,87	71,1	78,0
- książki	260.867,13	18,0	15,9
- zbiory specjalne	74.372,52	5,1	2,8
- bazy danych	83.641,24	5,8	3,3

Zwraca uwagę spadek udziału kosztów prenumeraty czasopism spowodowany eliminacją czasopism rzadko wykorzystywanych, przy równoczesnym wzroście udziału pozostałych grup, wynikającym nie tyle ze wzrostu cen ale ze zwiększonych zakupów.

V. OPRACOWANIE ZBIORÓW

1. Alfabetyczne dzieł zwartych

- skatalogowano 15.611 wol. (1995 - 20670)
- zainwentaryzowano 16.090 wol. (1995 - 19.943)
- o wartości 282.710,14 zł (1995 - 388.608 zł)
- wykreślono 15.346 sygnatur
- odnaleziono 455 pozycji (1995 - 526)
- zmeliorowano 1.375 (1995 - 1.094)

2. Alfabetyczne wydawnictw ciągłych

- wprowadzono do zbiorów 9.187 wol. (1995 - 7.747)
- skatalogowano jako nowych 505 tytułów (1995 - 871)
- wykreślono z inwentarza 218 sygnatur
- zmeliorowano 109 tytułów w 888 wol. (1995 - 99 tytułów 860 wol.)

UWAGA: Ponieważ opracowano katalogowo również 9.621 jednostek zbiorów specjalnych, łącznie objęto nim 34.059 jednostek wobec 37.267 skierowanych do zbiorów, co oznacza niestety powstanie - na szczęście niewielkich - zaległości.

3. Opracowanie rzeczowe

- sklasyfikowano 14.109 wol. (1995 - 16,5 tys.)
- zmeliorowano 36.796 kart (1995 - 48,5 tys.)
- selekcja bieżąca objęła 2.391 wol.

Prace nad katalogiem rzeczowym objęły:

- włączenie 22.314 kart (1995 - 24,8 tys.)
- wycofanie 16.823 kart (1995 - 4,7 tys.)

4. Prace nad katalogiem alfabetycznym objęły:

- włączenie 24.385 kart (1995 - 27,5 tys.)
- wprowadzenie 25 nowych kapsulek (1995 - 40)

W związku z kontynuowaniem akcji porządkowania zagubień (uaktualnienie informacji katalogowej i czyszczenie kuponoteki) sprawdzono 10.360 kuponików,

wyłaczono 7.248 kart katalogowych książek zagubionych (w 1995 - 6.425) i dopisano 5.641 kart zastępczych (w 1995 - 2.817). Prace te jako niezwykle celowe, nie tylko w kontekście komputeryzacji, będą kontynuowane.

VI. ZBIORY SPECJALNE

1. Zgromadzono 12.421 jednostek zbiorów specjalnych (1994 - 13.784 jednostek, 1995 - 10.633). Praktycznie wszystkie źródła wpływów poza wymianą własną wskazują duże różnicowanie w stosunku do roku ubiegłego. Najbardziej charakterystyczny jest znaczny wzrost liczby jednostek pozyskanych drogą kupna z 991 do 4.800 i duży spadek wymiany z 1.882 do 394. W przypadku darów obserwujemy mały wzrost z 1.971 do 2.254, a w przypadku egzemplarza obowiązkowego i zbiorów zabezpieczonych mały spadek, odpowiednio: z 4.460 do 3.865 i 1.174 do 961 jednostek. Tendencja wzrostu wpływów poprzez zakup celowy jest świadoma i należy dążyć do jej utrzymania

2. Opracowano 9.621 jednostek co stanowi 75% zgromadzonych. Trzeci rok z rzędu powstały więc zaległości w opracowaniu, co zaczyna stanowić niebezpieczną tendencję, trudną do wytłumaczenia wyłącznie spiętrzeniem prac porządkowo-konserwatorskich czy brakiem kadry.

Na osobną wzmiankę zasługuje wydzielenie z dawnego zbioru Kaiser Wilhelm Bibliothek wszystkich znajdujących się w nim starodruków, których opracowanie stanowić będzie poważny problem do rozwiązania w najbliższych latach.

3. Zmieniając dotychczasową politykę w tym zakresie, tylko część środków przeznaczono na wykonanie pełnej konserwacji wybranych obiektów u zewnętrznych konserwatorów. W ten sposób poddano konserwacji 3 rękopisy muzyczne, 1 starodruk, 1 globus i 13 tablic ikonograficznych. Drugą część środków przeznaczono na wykonanie drobnych zabiegów konserwatorsko-zabezpieczających (czyszczenie opraw pergaminowych, natłuszczenie opraw skórzanych, podklejanie obiektów ikonograficznych i kartograficznych). Objęto nimi przeszło 6.000 obiektów.

Sekcja Konserwacji oprawiła we własnym zakresie przeszło 130 starych druków i masoników.

Kontynuowano akcje przenoszenia zbiorów specjalnych do nowego magazynu.

4. Dzięki nawiązaniu współpracy z firmą Microfilm Center Klein rozpoczęto systematyczne mikrofilmowanie zabezpieczające gazet i czasopism wielkopolskich oraz zmikrofilmowano komplet Dzienników Ustaw. Wykonano łącznie 99.546 klatek.

5. Przystąpiono do systematycznego opracowywania zbiorów judaistycznych koncentrując się na kompletowaniu czasopism i wydzielaniu dubletów spośród druków zwartych.

VII. PRZECHOWYWANIE I OCHRONA ZBIORÓW

1. Główne zadanie lat ubiegłych, tj. przemieszczanie i porządkowanie zbiorów w roku 1996 realizowane było dwutorowo. Akcją przemieszczeniową objęto 417 tys.wol. (w 1995 - 140.000), z czego uporządkowano docelowo 245 tys.wol. Dużym zadaniem stało się oznakowanie znakami własnościowymi całego zbioru dawnej Kaiser Wilhelm Bibliothek (przeszło 250 000 wol.) z równoczesnym wyłączeniem z niego wszystkich starodruków.

Przewieziono do Poznania część dubletów z pałacu w Ciążeńiu, przemieszczono je również na miejscu do opróżnionego baraku, co pozwoliło inaczej zagospodarować pomieszczenia pałacowe.

2. Przeprowadzono skontrum 120.000 sygnatur (w 1995 - 128.000) stwierdzając 1.311 nowych zagubień (1995 - 1.535). Kontrola 1.063 zagubień stwierdzonych w 1993 r. pozwoliła odnaleźć 71 pozycji. W czasie przesunięć księgozbioru odnaleziono kolejnych 230 sygnatur.

3. Kontynuując akcję czyszczenia kuponoteki skontrolowano 166.000 sygnatur, przekazując do dalszego postępowania 11.041 zakładek pozycji zagubionych (1995 - 76 tys. sygnatur, 7.600 zakładek).

4. Oprawiono 3.701 wol. (w 1995 - 2.440) w tym w ramach prac zleconych 1.120 wol. Z braku środków nie zlecono praktycznie oprav introligatorom zewnętrznym. Przy poziomie zniszczenia zbiorów BU wielkość powyższą uznać należy za dalece niewystarczającą. Pozyskane dzięki wsparciu finansowemu Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej urządzenia introligatorskie powinny pozwolić na zwiększenie ilości oprav wykonywanych przez Sekcję Opraw. Środkiem zastępczym było pakowanie gazet i czasopism w teczki tekturowe (414 wol.).

5. Sekcja Konserwacji wykonała naprawę lub konserwację 477 oprav (1995 - 496) i 2.377 różnych zabiegów introligatorskich (1995 - 2.430), utrzymując trzeci rok z rzędu zadawalający poziom ilościowy.

VIII. UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW

1. W zakresie zamówień złożonych w magazynie zanotowano 16,3% wzrost odnotowując łącznie 218.342 zamówień. Zrealizowano z nich 127.415, tj. 12,7% więcej niż w roku 1994, a 58,4% wszystkich złożonych (w 1994 r. odsetek ten wyniósł 62%). Blisko 20% zamówień nie zostało zrealizowanych z powodu stwierdzenia względnego lub bezwzględnie zagubienia. Potwierdza to konieczność dalszych prac porządkowych i zasadności prowadzonej akcji porządkowania starych zagubień.

2. Liczba czytelników zarejestrowanych w roku bieżącym wyniosła 14.083 (1995 - 14.199), sprawiając iż liczba wszystkich kont czytelniczych zamknęła się liczbą 22.986.

3. W zakresie udostępniania kolejny rok odnotowano wzmożony ruch czytelnicy wyrażający się:

- wypożyczeniem w Oddziale Udostępniania 449.570 wol. (1995 - 423.730)
w tym:
- w czytelnich: 247.866 wol.(1995 - 237,7 tys.), wzrost o 4,3 %
- poprzez wypożyczalnię miejscową: 160.294 (1995 - 128,1 tys.),
wzrost o 25%
- poprzez wypożyczalnię międzybiblioteczną: 2.109 (1995 - 1.371),
wzrost o 53,8%
- udzieleniem 3.989 depozytów (1995 - 3.716)

Zmalało jedynie o 12,9% udostępnianie w filiach w Domach Studenckich, co jest wynikiem znacznego ograniczenia zakupów nowości i spadkiem atrakcyjności tych księgozbiorów.

4. Pozostałe agendy BU udostępniły 10.674 jednostki, co daje łącznie 460.244 udostępnień (w 1995 - 433.468) rejestrowanych (wzrost o 6,1%), tzn. bez korzystania w czytelnich w ramach wolnego dostępu do półek.

5. Przy ogólnym wzroście o 18,3% (tj. do 267.270) liczby zamówień z magazynów, pozytywnie zrealizowano 143.870 tys., a więc jedynie 54 % (1995 - 63,5%). W tej liczbie 78,5% stanowiły zamówienia na książki wypożyczone, pozostałe 21,5% dotyczyło materiałów zagubionych. Stanowią one jeszcze blisko 10% odpowiedzi na wszystkie zapytania czytelników, co świadczy o konieczności i celowości dalszego prowadzenia akcji porządkowania księgozbioru.

6. Nie przeprowadzono selekcji księgozbioru dydaktycznego, który po zeszłorocznej akcji uznać można w wysokim stopniu za aktualny (współczynnik jego wykorzystania wyniósł 1). Wykorzystując środki uzyskiwane przez Oddział Udostępniania zakupiono dla księgozbioru dydaktycznego 2.687 książek (1995-2.577).

7. Kontynuowano akcję zabezpieczania księgozbioru dydaktycznego poprzez jego foliowanie - 4.384 wol. (1995 - 6.076 wol.). Oznaczono działowo 15,7 tys. wol. przygotowując w ten sposób księgozbiór do ustawienia działowego w nowej wypożyczalni.

8. Kontynuowano akcję odzyskiwania zaległych wypożyczeń, monitorując tym razem grupę pracowników naukowych. W związku z połowicznymi jak dotąd rezultatami, akcja będzie kontynuowana.

IX. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA

1. Kolejny rok z rzędu uległo zwiększeniu zainteresowanie komputerowymi bazami danych. Dysponowaliśmy 38 bazami danych na CD-ROM oraz bazami zakupionymi z Biblioteki Narodowej. Skorzystało z nich 3.083 użytkowników wobec 1.355 w roku 1995.

2. W roku sprawozdawczym rozpoczęto na większą skalę tworzenie baz własnych m.in.: dysertacji, księgozbiorów podręcznych wypożyczalni i czytelnich, zbiorów

rów ikonograficznych, zawartości prasy wielkopolskiej, kontynuowano bazy zbiorów muzycznych.

3. Powyższe usługi zastępują korzystanie z tradycyjnych usług - zestawień tematycznych i kwerend. Tych pierwszych w Oddziale Informacji Naukowej wykonano 4 z 1.926 opisami, drugich 144 z 2.221 opisami (w 1995 odpowiednio 3 z 256 opisami oraz 111 z 3.085 opisami). Oddział Zbiorów Specjalnych wykonał 90 kwerend oraz 73 abstrakty.

4. W ramach prac wydawniczych

- wykonano korektę tomu *Bibliografii Regionalnej Wielkopolski* za rok 1972, który ukazał się drukiem; kontynuowano prace nad dalszymi rocznikami;
- opublikowano dwa kolejne zeszyty katalogu *Poznań na dawnych widokówkach*
- kontynuowano prace nad *Katalogiem polskich wydawnictw ciągłych*
- przekazano do Wydawnictwa Poznańskiego tekst folderu informacyjnego nt Biblioteki Uniwersyteckiej
- wydano katalog wystawy zbiorów masonskich
- rozpoczęto zbierać materiały do serii wydawnictw pod tytułem *Bibliografia zawartości prasy wielkopolskiej*, która docelowo ma równolegle z mikrofilmowaniem objąć najważniejsze tytuły prasy wielkopolskiej XIX i XX wieku
- rozpoczęto prace nad reaktywowaniem *Biblioteki*, rocznika wydawanego systematycznie do lat 70-tych.

5. Zorganizowano 9 dużych wystaw, z których najważniejszymi były:

- *I Poznański Przegląd Książki Naukowej*
- *Od Chmielowskiego do CD-ROM. 250 lat polskich encyklopedii powszechnych*
- *Karola Marcinkowskiego wizja kształcenia elit.*

Systematycznie organizowano tzw. małe wystawy oraz aktualizowano wystawy nowości.

6. Sekcja Reprograficzna wykonała:

- odbitki 44,5 tys. kart katalogowych (1995 - 50,6 tys.)
- 54 tys. odbitek kserograficznych.

X. KOMPUTERYZACJA

1. Zatwierdzony został statut Poznańskiej Fundacji Bibliotek Naukowych odpowiedzialnej za realizację automatyzacji, co pozwoliło na:

- podpisanie umowy z firmą DYNIX na dostarczenie oprogramowania,
- zorganizowanie przetargu, zrealizowanie zakupu 3 serwerów i złożenie zamówienia na zakup stacji roboczych;
- rozpoczęcie szkolenia w zakresie USMARC-a.

2. Zakupiono ze środków własnych oraz ze zwrotu podatku VAT z zakupów dokonanych w roku 1995 ze środków TEMPUSA:

- 3 zestawy komputerowe w tym 1 stanowisko CD-ROM dla Oddziału Informacji Naukowej
- akcesoria komputerowe (napędy: CD, FDD, dyski twarde, pamięci RAM, koncentrator SVEC itp.) pozwalające rozbudować działające już stacje robocze.
- 3. Przejęto z biblioteki b.Konsulatu Amerykańskiego 4 komputery i 2 drukarki oraz bazy danych, które zainstalowano w Oddziale Informacji Naukowej.
- 4. Zakupiono i zainstalowano programy:
Accent Profesional, MKS_VIR, OS/2 Warp Connect, DB/2 1.2, DDCS for OS/2, DB 2 Software Developer's Kit, Visual Age Smalltalk, Visual Age C++, TCP/IP DOS Base Kit, Lan Server v 4.0, TCP/IP OS/2 XWIN Client Kit, TCP/IP OS/2 XWIN Server Kit.
- 5. Zlikwidowano starą sieć komputerową i podłączono wszystkie komputery do nowej sieci, skonfigurowano dostęp stacji roboczych do internetu, zainstalowano serwer LINUX-owy i serwer WWW Biblioteki Uniwersyteckiej.
- 6. Wypełniono formularze preinstalacyjne systemu HORIZON, przygotowano materiały szkoleniowe i instrukcję obsługi systemu.
- 7. Prowadzono szkolenie wewnętrzne pracowników Biblioteki Uniwersyteckiej, głównie w podstawowym zakresie obsługi komputerów, ale także użytkowania Internetu.
- 8. Rozpoczęto współpracę z fundacją Consilium, co ma stanowić uzupełnienie własnej, skromnej liczebnie obsady etatowej (w zamian za użyczenie pomieszczenia świadczenie usług na rzecz BU w wymiarze 25 godzin miesięcznie).

XI. DYDAKTYKA I PRACA NAUKOWO-BADAWCZA

1. Kształceniem z „Przysposobienia bibliotecznego” objęto 4.100 studentów (w 1995 - 4.100), a zajęciami z „Podstaw informacji naukowej” 33 grupy (310 godzin). Dla potrzeb kształcenia przygotowano (w miejsce dotychczas wykorzystywanych filmów dydaktycznych) prezentację komputerową nt. sposobu korzystania ze zbiorów i katalogów Biblioteki Uniwersyteckiej.

2. Praktyki studenckie odbyło 10 osób z 3 ośrodków.

3. W szkoleniu wewnętrznym uczestniczyło 11 osób, 28 osób uczestniczyło w lektoratach języka angielskiego, 5 niemieckiego, 1 francuskiego, 7 osób studiowało zaocznie. W zorganizowanym po raz pierwszy szkoleniu w zakresie dostępu i obsługi do internetu zorganizowanym dla pracowników BU udział wzięło 21 osób.

W ramach obchodów Dni Bibliotekarza zorganizowano po raz pierwszy w historii BU wspólny wyjazd szkoleniowo-integracyjny przeszło 80-osobowej grupy bibliotekarzy do Ciążenia, połączony ze zwiedzaniem Klasztoru w Łądzie.

4. Zorganizowano:

- wspólnie z PWN jedno spotkanie promocyjne,
- wspólnie z PFBN szkolenie w zakresie USMARC,

- wspólnie z firmą Sokrates-software prezentację najnowszej wersji systemu SOWA.

5. W ramach współpracy międzynarodowej współpracowano na podstawie umów z 20 ośrodkami. Rozpoczęto starania o podpisanie umowy z Uniwersyte-tem Viadrina we Frankfurcie n/Odrą.

Przyjęto 17 gości, a 22 osoby z Biblioteki Uniwersyteckiej wyjeżdżały do różnych ośrodków tak w ramach umów jak i poza nimi.

6. W miesiącu sierpniu zorganizowano szkolenie językowe dla pracowników BU prowadzone przez lektora z Newcastle.

7. W ramach prowadzonej pracy naukowo-badawczej pracownicy Biblioteki Uniwersyteckiej

- wygłosili 5 referatów na międzynarodowych i krajowych konferencjach nauko- wych,
- opublikowali 27 prac oryginalnych (w tym 6 samoistnych i 21 artykułów), 7 tłumaczeń w tym 1 książki
- oddali do druku 20 prac oryginalnych,

opracowali:

- 73 abstrakty dla czasopisma *RILM abstracts*
- 344 hasła encyklopedyczne i słownikowe
- 1 ekspertyzę niepublikowaną dla potrzeb WSB
- 90 notek i krótkich artykułów popularyzatorskich dla prasy codziennej.

8. Biblioteka była w dniach 23-26 maja organizatorem międzynarodowego Seminarium Europejskiego Stowarzyszenia Bibliotek i Muzeów Wolnomularskich, w którym udział wzięło 21 osób. Bibliotekę Uniwersytecką przyjęto w poczet członków tego stowarzyszenia.

B. FILIA BIBLIOTEKI UNIWERSYTECKIEJ W CIAŻENIU

1. Kontynuowano przemieszczanie zbiorów wewnątrz obiektu w celu uzyska- nia dodatkowej powierzchni na potrzeby hotelowe oraz zaplecza sanitarnego i socjalnego. Przewieziono do Poznania kilkanaście tysięcy dubletów i druków zbędnych.

2. W obiekcie zorganizowano 31 różnego typu spotkania i narady; wykorzy- stano łącznie 1.248 doby hotelowe (1995 - 1.078) uzyskując przeszło 12,8 tys.zł.

3. W zakresie prac remontowo-adaptacyjnych w Pałacu:

- przeprowadzono gruntowny remont dwóch salonów na parterze (po 70 m² każ- dy) wymieniając rury c.o. biegnące pod podłogami i kładąc piękne parkiety,
- przeniesiono kuchnię na parter, tworząc z jednym z salonów duże zaplecze socjalne,
- zaadaptowano dawne pomieszczenie jadalni na I piętrze na kolejny pokój mieszkalny, zwiększając liczbę miejsc hotelowych do 30,

- przemieszczając zbiory starych druków na I piętro urządzono pokój kierownika na parterze bezpośrednio przy wejściu co zwiększa bezpieczeństwo zbiorów.

4. Kontynuowano rewaloryzację parku, m.in. prowadząc nowe trasy spacerowe, usuwając uschnięte drzewa i dokonując nowych nasadzeń (przeszło 110 drzew i krzewów z 22 gatunków).

5. Nie przeprowadzono żadnych prac remontowych w tzw. „kostce”. Jednakże samodzielne pozyskanie w roku bieżącym na ten cel kwoty 68.000 zł (dotacje z MEN, Huty Aluminium z Konina, Oddziału PZU z Włocławka, Urzędu Wojewódzkiego z Konina) pozwoliły zaplanować przeprowadzenie dużego zakresu prac w roku 1997.

C. SIEĆ BIBLIOTEK ZAKŁADOWYCH

1. Ponieważ w roku sprawozdawczym nie wprowadzono żadnych zmian organizacyjnych liczba bibliotek sieci liczy nadal 31 jednostek samodzielnych i 16 działających w ramach Wydziału Biologii.

2. Stan zainwentaryzowanych zbiorów wyniósł:

- druki zwarte	1.199.747
- czasopisma	370.000
- zbiory specjalne	126.675
RAZEM:	1.696.422

3. Jako nowe wprowadzono 37.372 wol (1995 - 35.500 wol.), a ubytkowano 6.417 wol. Zasób zbiorów nieopracowanych wzrósł ponownie do 34 tys. (z 9.135 wol. w 1995).

4. Biblioteki sieci otrzymały na gromadzenie łącznie 600.000 zł co pozwoliło prowadzić w większości z nich bezproblemowo politykę zakupów.

5. W stosunku do roku ubiegłego wzrosła o 4,25 liczba etatów, zamykając się liczbą 135,75.

6. Wykonano 10.057 (1995 - 4.800) opisów katalogowych książek obcojęzycznych dla katalogów centralnych Biblioteki Narodowej i Biblioteki Uniwersyteckiej.

7. W wyniku prowadzonych remontów zwiększyła się liczba miejsc w czytelniach do 1.090, co jest niezwykle ważne w trudnej pod tym względem sytuacji Bibliotek Uczelni. W wyniku prowadzonych prac remontowych i modernizacyjnych znacznie poprawiły się warunki obsługi użytkowników i pracy bibliotekarzy w bibliotekach: Wydziału Chemii, Nauk Społecznych, Instytucie Muzykologii, Inst.Filologii Polskiej, Inst.Filologii Rosyjskiej, Wydziału Prawa i Administracji.

8. Udostępniono 1.720.450 wol. (1995 - 2.076.412 wol.) co oznacza spadek o 17% w stosunku do roku ubiegłego. Tłumaczą po części ten stan rzeczy remonty przeprowadzane w największych Bibliotekach. Najwięcej tradycyjnie udostępnio-

no w Bibliotece Nauk Społecznych - 600 tys., dalej - Instytutu Historii - 248 tys., Wydziału Prawa - 134 tys.

9. Nadal 23 biblioteki posiadają komputery, 2 - sieć, wykorzystując bazy obce lub budując własne, głównie w oparciu o program SOWA. Łączna liczba rekordów wyniosła w nich 121,5 tys. (1995 - 87,3 tys.).

10. Przygotowano samodzielnie lub w kooperacji z innymi instytucjami 39 wystaw; organizowano wykłady, prelekcje, pokazy filmowe, kursy języków obcych.

11. Biblioteki sieci prowadziły zajęcia z przysposobienia bibliotecznego dla studentów własnych kierunków, zajęcia z „Podstaw informacji naukowej”, specjalistyczne zajęcia kierunkowe. W roku sprawozdawczym pracownicy bibliotek sieci opublikowali 22 prace.

D. UWAGI KOŃCOWE

Rok 1996 w porównaniu z rokiem ubiegłym uznać należy w wielu płaszczyznach działalności Biblioteki za lepszy. W porównaniu z katastrofalną ubiegłoroczną sytuacją finansową nie pozwalającą realizować wielu podstawowych jej zadań statutowych w dostatecznym stopniu, w roku bieżącym nie dotknęły nas takie obostrzenia. Dotyczy to głównie gromadzenia, w przypadku którego zaowocowało to zwiększeniem poziomu zakupów tak książek jak i baz CD-ROM-owych.

Brak środków nie pozwolił na powrót do zadawalającego poziomu w zakresie opraw nowych nabytków. Wzmocnienie Sekcji Opraw nowym sprzętem pozyskany w ramach programu "LIBRARIUS" powinno pozwolić na zwiększenie własnego przerobu w tym zakresie. Zintensyfikowano zabiegi konserwatorsko zabezpieczające wykonywane własnymi siłami jak i zakres zleceń konserwatorskich realizowanych przez wykonawców zewnętrznych. Najbardziej cieszy w tym kontekście rozpoczęcie stałej współpracy z firmą Mikrofilm Center Klein, co zaowocować powinno w przeciągu najbliższych lat znaczną poprawą sytuacji w zakresie ochrony prasy wielkopolskiej.

Realizując uwagi ubiegłorocznego sprawozdania wykonano szereg prac zmierzających do poprawy sytuacji w zakresie ochrony zbiorów, choć sytuacji obecnej nie można uznać jeszcze za zadawalającą. Do pozytywów należy zaliczyć sprawne przeprowadzenie ogromnej akcji znakowania całego zbioru dawnej Kaiser Wilhelm Bibliothek.

W świetle wypowiedzi władz Uczelni nie będzie niestety możliwe szybkie rozpoczęcie budowy ostatniego skrzydła magazynowego przy ul. Ratajczaka, co rozwiązywałoby problem magazynowy na najbliższe 15-20 lat. Brak tej perspektywy martwi, szczególnie w kontekście złego stanu technicznego baraku, który ten nowy magazyn miał zastąpić.

Wspomniana powyżej sytuacja mobilizuje jeszcze bardziej do konsekwentnego realizowania zapoczątkowanej kilka lat temu polityki selekcji zbiorów, ograniczania liczby wprowadzanych egzemplarzy i zawężania grup tematycznych stanowiących przedmiot zainteresowania Biblioteki. Przy zwiększonym lekko wpływie spadła nieznacznie liczba wyselekcjonowanych materiałów, co wynikało z przystąpienia do selekcjonowania trudniejszych jego partii. Podjęto natomiast rozmowy na temat dalszej specjalizacji gromadzenia z innymi bibliotekami miasta.

Pozytywnie w zasadzie należy ocenić rozmiar prac remontowo-adaptacyjnych przeprowadzonych w gmachu głównym jak i w Ciężeniu. Decyduje o tym głównie fakt przeprowadzenia remontu opierzeń i elewacji oraz prac adaptacyjnych w Ciężeniu. Nie udało się niestety podjąć - zaplanowanej już w latach ubiegłych - modernizacji nowej sali z przeznaczeniem jej na nowoczesną wypożyczalnię z wolnym dostępem do półek oraz wykorzystania zwolnionych przez nią pomieszczeń na nową czytelnia. Przygotowano i złożono wnioski na sfinansowanie tego zadania przy pomocy środków programu "LIBRARIUS", co rozstrzygnięte się w lutym 1997 r. Uzyskanie tylko części z tych środków - z czym niestety trzeba się liczyć - nie może jednak dalej blokować realizacji tego najważniejszego obecnie zadania inwestycyjnego BU. Także w zakresie innych drobnych prac remontowych w gmachu głównym rok nie był niestety szczególnie udany.

W zakresie komputeryzacji rok 1996 stał się tylko po części przełomowym, dzięki zakupowi systemu i sprzętu oraz uruchomieniu prac implementacyjnych. Opóźnienie spowodowane kłopotami z zarejestrowaniem Fundacji i zwolnieniem z cła zakupionego sprzętu trudne będzie do odrobienia. Należy jednak założyć, iż rok kolejny przyniesie taki postęp prac, który umożliwi od roku 1998 tworzenie nowych opisów wyłącznie w bazie komputerowej.

Wnioski z realizacji pracy w roku 1996 określają główne kierunki działania na rok 1997. Należą do nich:

- intensyfikacja automatyzacji prac bibliotecznych,
- dalsze skracanie czasu opracowania, tj. niedostępności dla użytkowników materiałów które już wpłynęły do Biblioteki Uniwersyteckiej,
- opracowanie wszystkich wpływów bieżących skierowanych do zbiorów,
- dbałość o właściwe profilowanie zbiorów, utrzymanie poziomu selekcji bieżącej i retrospektywnej,
- zintensyfikowanie opracowywania zbiorów zabezpieczonych,
- rozwiązanie problemu braku należytej współpracy ze środowiskiem użytkowników sieci biblioteczno-informacyjnej w zakresie doboru literatury do zbiorów,
- rozwój usług informacyjnych (poszerzenie oferty baz własnych i obcych, rozwinięcie form jej reklamy),
- dalsze prowadzenie remontów pomieszczeń BU w celu przysposobienia ich do obsługi zwiększonej liczby użytkowników, nadania im właściwego standardu i wyposażenia w sprzęt o właściwych parametrach technicznych,

- zwiększenie ilości prac dokumentujących zbiory własne (katalogi, bibliografie, informatory),
- zmianę form kształcenia użytkowników, szczególnie w zakresie nowych możliwości informacyjnych BU,
- zdobywanie środków zewnętrznych na realizację zadań tak czysto bibliotecznym jak i inwestycyjno-remontowych.

Opracował: dr Artur Jazdon